

MEMO

Van Edwin van Dieën
Aan Wethouder Marco Stam
Datum 29 september 2021
Betreft Aanpak zwerfafval zoals toegezegd in motie zwerfafval, 'Dordtenaren hebben er schoon genoeg van'
Bijlage 1 Motie Zwerfafval

Geachte wethouder Stam,

Middels deze memo vraag ik u het volgende te besluiten;

Een budget van € 480.000,- beschikbaar te stellen voor de aanpak van zwerfvuil en bijplaatsingen in de gehele stad, met daarbij speciale aandacht voor de wijken (Crabbehof, Wielwijk, Krispijn, Noordflank, De Staart, Sterrenburg en Reeland):

○	Continueren van de verhoogde inzet op weghalen bijplaatsingen (BST/HVC) voor een periode van 2 jaar	€ 40.000
○	Inzet FIKS team (snelle opvolging meldingen) voor een periode van 2 jaar	€ 170.000
○	Extra inzet van Handhaving met 2 fte specifiek voor bijplaatsingen in de hele stad voor een van periode 2 jaar	€ 120.000
○	Continueren van 2 keer 10 opruimdagen in de hotspot gebieden voor een periode 2 jaar	€ 40.000
○	Structurele inzet (extra) opzichter Schoon (structureel)	€ 70.000
○	Data-analyse (structureel)	€ 40.000
		€ 480.000

1. Inleiding

Een aantal wijken in Dordrecht heeft te kampen met *veel* zwerfafval en afval dat naast de huisvuilcontainers wordt gezet. Zoals afgesproken met de raad wordt er opgeruimd op beeldkwaliteit, behalve op particuliere grond. Hiervoor werken we als gemeente samen met partijen als HVC, groenaanemers, BST etc.

Ter verbetering van de leefbaarheid en vermindering van de overlast wordt extra aandacht besteed aan het voorkomen van zwerfvuil en bijplaatsingen (preventie), in de gehele stad, maar met extra aandacht voor een aantal wijken. Het betreft niet alleen de openbare ruimte waar de gemeente verantwoordelijk voor is, maar ook groengebieden van woningcorporaties en locaties rondom ondernemingen. Een publiek-private problematiek, waarbij menselijk gedrag één van de belangrijkste oorzaken is.

De corona periode waar we sinds maart 2020 in terecht zijn gekomen heeft een extra negatieve impuls gegeven aan de zwerfvuilproblematiek. Door de coronamaatregelen werd vanaf maart 2020 meer gebruik gemaakt van de openbare ruimte. Met name de sluiting van horeca en de grote toename van het thuiswerken veroorzaakte een intensiever gebruik van de eigen woonomgeving. Dat was o.a. merkbaar in een groter aanbod van afval op straat, zowel in afvalbakken als daarbuiten. De plaatsingen naast ondergrondse containers nam toe, zeker bij de zogenaamde hotspots. Er werd vooral meer (hogere frequentie) geplaatst, qua hoeveelheid (tonnage) zaten op hetzelfde niveau als eerdere jaren.

Onderwerp Aanpak zwerfafval
Datum 27-09-2021

2. Bestaande aanpak zwerfafval

Door corona is de druk van zwerfafval op de openbare ruimte vergroot. Dit heeft geleid tot een capaciteitsprobleem bij diverse afvalbakken. Dit was niet overal op te lossen met vaker legen. In het centrum hebben we om die reden extra capaciteit toegevoegd middels het plaatsen van zakken.

Met de versoepelingen van de corona-maatregelen zal duidelijk worden waar sprake is van een blijvend capaciteitstekort. Waar nodig lossen we dit op met extra of grotere bakken. Verder gaan we na of bij verkooppunten van eet-en drinkwaren die in de omgeving genuttigd worden, de verplichte eigen afvalbak aanwezig is. Ook gaan we na of ondernemers het afval gerelateerd aan hun zaak conform de verplichting binnen een straal van 25 meter opruimen.

Een deel van de vervuiling op straat heeft te maken met de inzameling van huisvuil. Zo worden op diverse plekken de zakken PBD ruim voor de inzamel dag aangeboden. Vaak worden ze op de ondergrondse huisvuilcontainers gelegd, waar ze dan heel snel kapot gaan. Om dit te verbeteren zijn recent haken voor het plastic bij de ondergrondse containers opgehangen en communiceren we extra over de ophaaldag.

We monitoren de effecten van de beleidsmaatregelen uit het grondstoffenplan die dit jaar zijn ingevoerd. Bij eventuele negatieve gevolgen op de openbare ruimte gaan we na hoe dit te verbeteren is. Vaak kan dit met gerichte communicatie en inzet van de afvalcoaches. De maatregelen in het grondstoffenplan voor de hoogbouw worden nu uitgewerkt. Verdere besluitvorming daarover is gepland voor 2022. Waar mogelijk kunnen kleinere verbeteringen al binnen de huidige kaders worden doorgevoerd. Mogelijke voorbeelden zijn het plaatsen van inpandige containers voor plastic bij flats en maatwerk oplossingen op locaties met een heel eigen problematiek.

Met inzet van de zwerfafvalvergoeding die de gemeente mag besteden wordt een aantal verbetertrajecten gefinancierd met als doel het reduceren van zwerfvuil en/of bijplaatsingen. Dit betreft onder andere:

- ❖ Ondersteunen van inwoners "Dordtse Doorpakkers" die zelf hun omgeving schoon houden (verstrekken hulpmiddelen).
- ❖ Samenwerken met ondernemers voor een schoner winkelgebied " (verstrekken hulpmiddelen en asbakken, pilot kauwgom).
- ❖ Plaatsen adoptie afvalbakken.
- ❖ Samenwerken met evenementen organisatoren voor schone en duurzame evenementen "Respect voor Dordt".
- ❖ Gedragsinterventies om bijplaatsingen naast ondergrondse containers tegen te gaan en om gescheiden afval op de juiste manier aan te bieden.
- ❖ Opruimdagen in buurten met veel bijplaatsingen.
- ❖ Educatie op scholen (lespakketten, opruimen schoolomgeving, afvalscheiding op scholen).

De huidige regeling van de zwerfafvalvergoeding eindigt eind 2022. Een opvolgende regeling vanuit Het Rijk vanaf 2023 is in de maak; informatie hierover is nog niet beschikbaar.

Voor 2020 en 2021 is extra budget beschikbaar gesteld om de overlast van afval dumpingen en bijplaatsingen naast de huisvuilcontainers te verminderen door extra op te ruimen, extra handhaving en gedragsmaatregelen.

In Dordt West wordt al sinds 2019 extra inzet hierop gepleegd middels het project "Kwaliteitsimpuls Schoon".

Naast de inzet die wij plegen met de inzet van de zwerfafvalvergoeding, zetten wij op de volgende punten in voor de aanpak zwerfafval en bijplaatsingen:

Onderwerp Aanpak zwerfafval
Datum 27-09-2021

- ❖ Opleiden opzichters om ondernemers, inwoners en partners aan te spreken op gezamenlijke verantwoordelijk
- ❖ Rijden crashkar (dagelijks) voor opruimen bijplaatsingen
- ❖ Extra capaciteit bakken in centrumgebied
- ❖ Continue monitoring/samenwerking HVC en groenaannemers over legen prullenbakken en opruimen rondom prullenbakken
- ❖ Extra inzet BST
- ❖ Snelle opvolging meldingen (door opzichter schoon)
- ❖ Dagelijkse schouwronden
- ❖ Kroonringen tbv ophangen PBD zakken (op grond gaan ze snel kapot en veroorzaken zwerfafval)
- ❖ Inzet op gedrag en communicatie
- ❖ Inzet opzichter schoon
- ❖ Handhaving

3. Preventie

De gemeente doet veel om zwerfafval en bijplaatsingen aan te pakken. Naast het opruimen ervan (curatief) richten we ons met name op het voorkomen van zwerfafval en bijplaatsingen (preventie). Juist door preventie is het straatbeeld duurzaam te verbeteren. Hierbij is gedragsverandering bij inwoners een belangrijk doel. Om dit te bereiken is het niet voldoende om alleen voorzieningen te plaatsen, voorlichting te geven over de spelregels en toezicht en handhaving te regelen. Ook medewerking/inzet van inwoners is nodig. Een manier om deze medewerking te stimuleren is samenwerking. Hierbij gaat het erom dat inwoners, ondernemers, woningbouwverenigingen, scholen en andere maatschappelijke organisaties en gemeente ieder hun verantwoordelijkheid nemen voor een schone openbare ruimte. Doorsamenwerking met inwoners hopen we meer inzicht te krijgen in de problematiek. Tegelijkertijd willen we inzetten om gezamenlijk met inwoners de gewenste situatie vast te stellen en de aanpak op te stellen en uit te voeren. Hierbij staat de gemeente open voor initiatieven van inwoners. De samenwerking kan op verschillende manieren worden ingevuld. Samenwerking bevordert draagvlak voor de gemeentelijke aanpak en stimuleert gedragsverandering.¹

Om de extra inzet om het zwerfafval en bijplaatsingen te verminderen effectief te maken, bestaat de wens om bewoners te betrekken bij deze problematiek.

3.1. Basis op orde

Om effectief inwoners aan te kunnen spreken op hun gedrag, is het van belang als gemeente de basis op orde te hebben. Anders ontbreekt de geloofwaardigheid. Dat betekent dat we de openbare ruimte daadwerkelijk schoonhouden op de vastgestelde beeldkwaliteit. Het schoonhouden op beeldkwaliteit vergt ook uitleg, want dat wordt vaak niet begrepen. Verder wordt het (gescheiden) huisvuil volgens de afvalkalender dan wel op afspraak opgehaald en worden de collectieve afvalcontainers tijdig geleegd.

Bij de hotspots met veel bijplaatsingen willen we de huidige verhoogde inzet continueren. Dat betekent:

- ❖ Extra vaak opruimen van bijplaatsingen door HVC en BST.
- ❖ Extra inzet van Handhaving.
- ❖ Continueren van de opruimdagen met containers voor grofvuil en voor gescheiden afvalstromen.

---

¹ Verwey Jonker, samen met inwoners zwerfafval aanpakken, mei 2005

Onderwerp Aanpak zwerfafval
Datum 27-09-2021

3.2. Plan van aanpak betrekken bewoners bij aanpak zwerfafval

Zwerfafval en afval op straat staat dicht bij inwoners. Meestal zijn het buurtbewoners die afval op straat gooien of naast de container zetten. Tegelijk ergeren veel inwoners zich eraan en hebben een mening over hoe het anders kan en moet. Samenwerking met inwoners is een belangrijk instrument voor een schone leefomgeving. Ook in de eerdere aanpak, zoals met de Dordtse Doorpakkers, staat samenwerking centraal.

Onze doelen zijn:

- ❖ Gezamenlijk erkennen en herkennen van de problematiek/oorzaak.
- ❖ Benadrukken gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het schoonhouden van de omgeving (stimuleren van burgerinitiatief).
- ❖ Stimuleren gedragsverandering bij inwoners (preventie van zwerfafval). Door samen te werken aan oplossingen wordt het bewustzijn van de leefomgeving gestimuleerd. Deze aanpak werkt ook door naar inwoners die zelf niet actief betrokken zijn omdat zij anderen in hun omgeving ermee bezig zien en het gesprek in de buurt op gang brengt.
- ❖ Gebruiken van kennis en ervaringen van inwoners. Zij zien wat er op straat gebeurt en dragen oplossingen binnen hun bereik aan op basis van de gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- ❖ Gebruik maken van het netwerk van inwoners; zij kunnen een rol spelen bij het informeren van laaggeletterden (13% dan de Dordtenaren) en anderstaligen, bijvoorbeeld over afvalscheiding en aanbiedregels.
- ❖ Vergroten draagvlak voor de gemeentelijke aanpak.
- ❖ Een duurzaam schone omgeving.

3.3. Met welke groepen gaan we samenwerken?

- ❖ Alle inwoners.
- ❖ Specifieke doelgroepen (veroorzakers en/of degenen die er last van ondervinden).
- ❖ Particulieren (huseigenaren, ondernemers, winkeliers en verhuurders).
- ❖ Intermediairs (bewonersorganisaties, woningbouwcorporaties, sportverenigingen, winkeliersverenigingen, scholen, kerken/moskeeën, scouting en opbouwwerk). Via hen hebben we goede toegang tot specifieke doelgroepen en extra kanalen om inwoners te bereiken.

3.4. Bevindingen en resultaten

In overleg met de wijkmanagers is een lijst opgesteld met bestaande participatievormen/georganiseerde clubs c.q. initiatieven in de wijk. Met deze clubs bespreken we "afval". Daarbij kunnen de volgende thema's aan de orde komen.

Voorlichting en educatie

- ❖ Bewoners informeren over het gebruik van de afvalpas of helpen aan te vragen als de pas kwijt is (afvalcoaches HVC).
- ❖ Bewoners informeren over de aanbied-mogelijkheden en -dagen voor plastic en voor papier/karton.
- ❖ Uitbreiden lessen over zwerfafval en grondstoffen op scholen. Begin bij de basis; via de kinderen de ouders betrekken (Weizigt)
- ❖ Duurzaamheid in taal- en inburgeringscursussen (Weizigt).

Wijk- en buurtniveau

- ❖ Betrek de kinderen (kinderclubs).
- ❖ Organiseer workshops "creatief met afval".
- ❖ Betrek moskeeën bij het onderwerp afval en geef via de vrouwengroepen en/of imam voorlichting en informatie over afval.
  - Wat doe je met afval?
  - Waarom mag je geen eten weggooien op straat ?
  - Leer ouders over afval, brood en ratten (Weizigt ism Dierenwelzijn).

Onderwerp Aanpak zwerfafval
Datum 27-09-2021

- ❖ Betrek scholen, moskeeën, verenigingen en de scouting bij het onderwerp afval en (mogelijk) het opruimen van zwerfafval.
- ❖ Faciliteer bewoners en initiatieven in acties gericht op een schone stad en werf ambassadeurs voor hotspot portiekflats, waarbij we ook kijken naar de achtergrond van de bewoners.

Communicatie

- ❖ Een duidelijke communicatiestrategie ontwikkelen. Heldere communicatie in de stad middels een zichtbare campagne in wijken. Communiceer met inwoners die onvoldoende Nederlands kunnen spreken en lezen via pictogrammen of biedt een flyer aan in diverse talen.
- ❖ Hang posters op in de wijk, op strategische plekken en in portiekflats met tekst/beeld die het gewenste gedrag stimuleert (dit wordt afgestemd met een gedragswetenschapper en communicatie-adviseur).
- ❖ Samenstellen van een welkomstpakketje voor nieuwe bewoners met daarin een inzamelkalender
- ❖ De woningcorporatie neemt van vertrekkende bewoners met de sleutels ook de afvalpas in; de nieuwe bewoners krijgen met de sleutels ook de afvalpas (Trivire, Woonbron)
- ❖ Ophangen van flyers en inzamelkalenders in de portieken van flats (Trivire, Woonbron)

Hergebruik

- ❖ Stimuleer hergebruik van afval, kleding en speelgoed.
- ❖ Organiseer op meerdere locaties in de stad repaircafés.
- ❖ Plaats weggeefkasten en zwerfboekkasten op diverse plekken.

Faciliteer

- ❖ Faciliteren bewoners en initiatieven die afval willen opruimen en die de wijk willen mobiliseren om het vuil op te ruimen. Benodigde hulpmiddelen zijn te krijgen via Weizigt.
- ❖ Leveren en plaatsen van afvalbakken de bewoners of ondernemers willen beheren.
- ❖ Adviseer om bijvoorbeeld route klein en gestructureerd te houden (overzichtelijk en niet te belastend), altijd dezelfde dag dezelfde route lopen. Laat zien dat er systeem zit in het schoonmaken (DD)

4. Financiën

Extra inzet voor de aanpak bijplaatsingen en zwerfafval wordt tot op heden betaald uit:

- ❖ De zwerfafvalvergoeding (Afvalfonds) à € 1,19 per inwoner loopt tot en met 2022. Een vervangende regeling vanuit het ministerie voor de periode na 2022 wordt uitgewerkt. Met dit budget zijn we voornemens de preventieve aanpak te bekostigen.
- ❖ In 2019 is er door de gemeenteraad een budget beschikbaar gesteld voor de aanpak van bijplaatsingen in 2020 en 2021 (bijvuil sneller ophalen, extra inzet Handhaving, gedragsverandering).
- ❖ Sneller ophalen was al vanaf najaar 2019 gewenst; dat is betaald uit het wijkbudget voor West.
- ❖ Opzichter schoon is tijdelijk bekostigd vanuit Ruimtelijke Kwaliteit.

5. Voorstel

Een budget van € 480.000,- beschikbaar te stellen voor het continueren en intensiveren van de aanpak zwerfvuil en de bijplaatsingen in de gehele stad, met daarbij speciale aandacht in voor de wijken (Crabbehof, Wielwijk, Krispijn, Noordflank, De Staart, Sterrenburg en Reeland).

Onderwerp Aanpak zwerfafval
Datum 27-09-2021

Om de tevredenheid bij inwoners en ondernemers te vergroten en tegelijkertijd in te zetten op de afgesproken beeldkwaliteit willen we vaker langs de hotspots rijden met de opruimwagens van HVC/BST en die van onszelf. Ook kunnen we ervoor zorgen dat er sneller gehandeld wordt op meldingen. Nu gebeurt dat veelal binnen 24-48 uur. Een effect van deze maatregel kan zijn dat mensen hun gedrag (in negatieve zin) aanpassen in de wetenschap dat er vaker/snel(er) opgeruimd wordt.

Tegelijkertijd zouden we meer inzet willen op handhaving, de schoondagen blijven organiseren en de opzichter schoon structureel willen inzetten. Omdat bij afval beleving en emotie vaak een grote rol speelt, willen we daarnaast ons ook meer richten op objectieve data en feiten. Om bovenstaande redenen vragen wij om:

○	Continueren van de verhoogde inzet op weghalen bijplaatsingen (BST/HVC) voor een periode van 2 jaar	€ 40.000
○	Inzet FIKS team (snelle opvolging meldingen) voor een periode van 2 jaar	€ 170.000
○	Extra inzet van Handhaving met 2 fte specifiek voor bijplaatsingen in de hele stad voor een van periode 2 jaar	€ 120.000
○	Continueren van 2 keer 10 opruimdagen in de hotspot gebieden voor een periode 2 jaar	€ 40.000
○	Structurele inzet (extra) opzichter Schoon (structureel)	€ 70.000
○	Data-analyse (structureel)	€ 40.000
		€ 480.000

We stellen voor dat we voor de extra inzet van HVC en BST, het FIKS team, de handhaving en de opruimdagen na anderhalf jaar een evaluatie laten plaatsvinden om vervolgens te kunnen beoordelen of structurele inzet gewenst is. In de periode van 2 jaar zal de aanpak in samenwerking met inwoners en ondernemers ook opgezet worden, en uiteraard hopen we hiermee de effecten te merken, waardoor wellicht de curatieve inzet minder kan.

De opzichter Schoon is reeds structureel verbonden aan onze organisatie. Gebleken is dat het structurele eigenaarschap op schoon, maakt dat we effectiever zijn in de contacten met onze aannemers en het structureren, uitzetten en opvolgen van de meldingen. Om die reden wordt gevraagd om structurele dekking.

Op het onderwerp Schone Stad zit een stuk in de beleving van afval maar tegelijkertijd hebben we ook cijfers vanuit FIXI meldingen, onze contractpartners en de schouwronde. Om meer data gestuurd te kunnen werken en op basis van feitelijkheden een goed beeld te kunnen vormen stellen we voor structureel in te zetten op data-analyse.

Dekking van de middelen kan zowel ten laste van de afvalstoffenheffing als de algemene middelen. Gezien de afspraken over de afvalstoffenheffing en de planning van de heffing stellen wij voor de kosten te dekken uit de algemene middelen.

Met vriendelijke groet,

Edwin van Dieën
Clustermanager Wijken

Onderwerp Aanpak zwerfafval
Datum 27-09-2021

Bijlage 1

ADVIES MOTIE

Titel motie	Zwerfafval, Dordtenaren hebben er schoon genoeg van
Fractie(s)	CDA, BVD, VVD, CU/SGP
Portefeuillehouder	M. Stam
Commissie	Fysieke Leefomgeving
Cluster / opgave	Ruimtelijke Kwaliteit
Manager / directeur	J. Booij
Behandelaar	S. van Gulik
Advies	<ul style="list-style-type: none"> • In behandeling nemen
Toelichting (kort en bondig!)	<ul style="list-style-type: none"> • Omdat subjectieve gevoelens bij dit onderwerp een belangrijke rol spelen is de eerste stap het vormen van een objectief beeld van de verschillende (lokale) knelpunten, op basis van meldingen, metingen en schouwresultaten. Aan de hand daarvan presenteren we een aanpak en stemmen deze af. • We bereiden een integrale aanpak in de wijken voor, waarbij we inwoners, woningcorporaties en ondernemers betrekken. • Op het gebied van gedragsverandering en interactie met inwoners wordt weer meer mogelijk als de Corona maatregelen (verder) versoepeld worden. Waar nodig kunnen we ook intensiever Handhaving inzetten. • Mensen kunnen ons helpen met signaleren door een melding in FIXI te doen. Wij zetten in op persoonlijk contact met de melders. • Samenwerking met handhaving verloopt goed, zeker wanneer het gaat om dumpingen en bijplaatsingen. Wel is het wenselijk dat de gevraagde extra 2 fte afval handhaving ook daadwerkelijk ingezet kan worden. • Deze motie sluit aan op de toezegging van wethouder Stam bij de behandeling van de Kadernota 2022, waarbij toegezegd is een plan van aanpak zwerfafval op te stellen en dit zo spoedig mogelijk aan de raad voor te leggen.